

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Agenda Ecclesiae Paderbornensis

Dietrich <Paderborn, Bischof>

Paderbornae, 1602

De Sacramento Baptismi instructio.

urn:nbn:de:gbv:23-drucke/s-483a-2f-helmst3

de Sacramentis in genere.

5

verberationem Clerici, vel alioquin degradati, aut suspensi nominatim, non licet ab eis sacramenta accipere; quia communicaremus peccatis alienis.

DE INTENTIONE

IN ministro requiritur intentio id faciendi, quod facit Ecclesia; quæ intentio exprimitur per verba, quæ in sacramentis dicuntur: vt cū dicitur, *Ego te baptizō, in nomine patris, &c.* Fides tamē ministri recta, necessaria nō est, sicut nec bonitas; quia nō agit in virtute propria, sed in virtute Christi. Vnde hæretici, & alij infideles, quando seruant formā Ecclesiæ, & proponunt facere id, quod facit Ecclesia catholica, licet id credant nihil esse; possunt verum baptismum conferre.

DE SACRAMENTORVM NUMERO.

EX institutione Domini nostri Iesu Christi, septem sunt Sacramenta nouæ legis, in Scripturis sanctis promulgata: neq; plura, neq; pauciora; quæ sanctorum Conciliorum authoritas comprobauit, & tota per orbem Christianum iam inde ab initio ad hæc vsq; tempora obseruauit Ecclesia Catholica: Videlicet **Baptismus**, **Confirmatio**, **Pœnitentia**, **Eucharistia**, **Extrema vnctio**, **Ordo**, & **Matrimonium**.

Hæc, vt diximus, efficaciam ex virtute passionis Domini nostri Iesu Christi sumunt, & ex bona Dei voluntate ad salutem nobis seruiunt, velut apta instrumenta, per quæ meritum passionis Domini nostri Iesu Christi nobis applicatur, & varia diuinæ gratiæ dona in nos deriuantur.

Concil.
Florent.
Const.
sess. 15.
& Trid.

DE SACRAMENTO BAPTISMI catholica instructio.

Baptismus est sacramentum regenerationis per aquam in verbo. Accedit enim verbum ad elementum (inquit August.) & fit sacramentum.

1 Sine hoc, reuel voto suscepto, cum sit ianua & fundamentum aliorum Sacramentorum, sine quo reliqua Sacramenta suscipi minimè possunt; nemo saluari potest, aut cū Ecclesia Catholica communionem vllam habere, immò nec in cœmiterio fidelium sepeliri.

A iij

3. Vt

3. Ut nec bis nasci, sic nec renasci per Baptismum idem bis potest.

4. Sacramentum hoc, præter verbum & elementum, siue formam & materiam, vt vocant, necessariò requirit ministrum & recipientem, cum intentione debita, quorum vel vno deficiente, Sacramentum esse non potest.

5. Quavis parte naturalis diei, Baptismus ritè confertur, id est, quouis tempore.

DE MATERIA BAPTISMI.

1. Materia est aqua naturalis, qualis est putei, fluuij, maris, fontis, palædis, pluuiæ.

2. Extra necessitatem Baptismus in aqua, Chrismate nouo illius anni (nam Chrisma & oleum præcedentis anni comburenda sunt) & sacerdotis solemni benedictione & oratione, singulis annis, sabbatho sancto, Paschæ, & in vigilia Pentecostes sanctificata, absq; grauisimo peccato conferrinequit.

DE FORMA BAPTISMI.

1. Forma Baptismi (quâ verbum vitæ vocat Apost.) est; *N. Ego te baptizo in nomine Patris & Filij, & Spiritus sancti, Amen.*

2. Quavis lingua, forma proferri potest (immo Parochi laicos, siue obstetrices diligenter docere debent, vt veraculo sermone in necessitate baptizent: *Ich tauffe dich/ im Namen des Vatters/ vnd des Sons/ vñ des H. Geists*) quamuis à sacerdote in Ecclesia Latina & Romana, Latine tantum debeat pronunciari.

DE MINISTRO BAPTISMI.

1. Proprius minister huius Sacramenti est Episcopus, vel Parochus & Sacerdos, quem hi substituent. Diaconis verò, sine Episcopi aut Parochi licentia, nō licere ordinariè baptizare quenuquã, plurima sanctorū Patrū testimonia probant.

2. Cogente summa necessitate, sine solemnibus ceremonijs baptizare possunt Laici, Iudæi, Pagani, Fœminæ, Pater, Mater. *30. q. 1. can. Adlimina*, etiam Hæretici, modò seruatis legitimis forma & materia, velint hoc facere, quod Ecclesia Catholica in hac ablutione intendit. **N**otandum ta-

men quod præsente viro non debeat baptizare mulier, nec laicus præsente clerico, neq; clericus coram sacerdote, neq; hæreticus siue schismaticus in præsentia Catholici, neq; infidelis siue Iudæus in præsentia Christiani, neq; sacerdos extra necessitatē, nisi sit Parochus, aliàs efficietur irregularis, **De cler. non ord. can. 1.** Immò sacerdos non debet aliquē baptizare nisi sit eius parochianus. **16. q. 1. can. Interdicimus.**

3. Parochus baptizatorū & patrinorum nomina libro Ecclesie inscribat, sicut ea inscribuntur libro vitæ Ecclesie triumphantis, doceatq; ea, quæ infra habentur de Patrinis.

4. Baptizantis Iudæ, vel cuiusvis ministri improbitas, non impedit huius sacramenti virtutem & efficaciam, quoniam à Christo, non à ministris dependet.

5. Sacerdos cum solemnibus cæremonijs, extra casum necessitatis (quo etiam Iudæus posset baptizare) in peccato mortali baptizans, peccat mortaliter.

6. Extra necessitatem solemniter baptizans, nisi Parochus sit, peccat: valet tamen baptismus.

7. Minister, qui semper vnus esse debet, solemniter baptizans, stolam ad collū habere debet, indutus superpelliceo.

8. Nemo seipsum baptizare potest.

DE SVSCIPIENTIBVS BAPTISMVM.

1. Omnes, qui nati sunt homines, renasci per Baptismū possunt, & post obligationem promulgatam baptismi, ex Dei præcepto baptizari tenentur. Pueros autem ab Apostolorum temporibus, semper baptizavit Ecclesia Romana & Apostolica, & quod citius confertur eis, tantò securius fit, propter naturæ imbecillitatem, qua facilè moriuntur; non tamen, antequam extra ventrem matris appareant. **De cons. dist. 4. can. Si ad matris.** neq; enim quod necdum natum est renasci potest.

2. Et quoniam interdum accidit, vt propter periculum mortis aliqua corporis parte extra matris ventrē apparen- te, eiusmodi puer ab obstetrice, seu alia quacunq; persona baptizetur, eiusmodi casu emergente diligenter inquiri-

rat Pastor, quæ pars pueri apparuerit, & tincta fuerit: nam si caput, pars totius corporis præcipua, & in qua vigent omnes sensus, apparuerit, & baptizatum fuerit seruata Ecclesie forma, communi Doctorem iudicio verus & perfectus baptismus est, adeo vt cum totus puer egressus fuerit, non sit iterum baptizandus, ne quidem sub conditione. Sin autem alia quelibet pars excepto capite emerferit, & tincta fuerit, licet apud Deum forte baptismus sit verus & integer, & pueri corpusculum sit in sacro loco sepeliendum, si extraxum fuerit mortuum: tamen si totus puer postea matris vterum egressus viuis extiterit, baptizandum erit sub conditione, propter humanam incertitudinem. Matre mortua licet, si puer viuus extrahi potest, baptizetur.

3. Pueri infidelium, inuitis parentibus, baptizandi non sunt, ante usum rationis.

4. Amentes & furiosi, qui nunquam habuerunt usum rationis, etiam repugnantes, baptizantur vt pueri: qui aliquando usum rationis habuerunt, & sani baptismum petierunt, etiam in amentia baptizandi sunt.

5. Monstra, quibus sunt duo capita, pectora duo, tanquam duo homines baptizandi, idq; semper, si certum sit, ibi esse duas animas rationabiles: Si vero dubitetur, tunc vnus illorum absolute, alter sub conditione baptizandus est.

6. Adulti infideles baptizari possunt, si petant baptismum & non perseuerent in voluntate peccandi, quamuis diu multumque docendi & probandi (nisi necessitas aliud suadeat) ne ficto animo accedentes, & ignorantes mysteria fidei, tandem cum dedecore deficiant.

7. Expositi & inuenti infantes, de quorum baptismo dubitatur, possunt, & debent baptizari sub conditione: *N. Si non es baptizatus, ego te baptizo in nomine Pa. & tris, & Fi. & Spi. ritus & sancti. Amen*

DE EFFECTIBVS BAPTISMI

1. Præcipui effectus Baptismi aquæ quatuor esse traduntur: quorum primus est Gratia, qua remittitur peccatum Originale, etiam Actuale in adultis.

2. Secundus est, totius pœnæ, futuri sæculi, quæ peccatis debetur, **Remissio**.

3. Tertius autem est **Character**, quo traditur potestas omnia recipiendi sacramenta, quæ sine baptismo præcedente, conferri non possunt.

4. Quartus est ablatio irregularitatis omnis, præter eam quæ ex bigamia vel natalium defectu nascitur; non tamen aufert obligationem aliam circa personam.

Operationem porrò & virtutem Baptismi cum alijs, tum verò hæc Scripturarum sententiæ indicant:

Qui crediderit & baptizatus fuerit, saluus erit. Marc. 16.

Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei. Ioan. 3.

Baptizetur vnusq; vestrum in nomine Domini nostri IESU CHRISTI, in remissionem peccatorum, & accipietis donum Spiritus sancti. Act. 2.

Et hæc quidem fuistis, sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed iustificati estis in nomine Domini nostri IESU CHRISTI, & in spiritu Dei nostri. 1. Cor. 6.

CHRISTVS dilexit Ecclesiam, & seipsum tradidit pro ea: vt illam sanctificaret, mundans eam lauacro aquæ in verbo vitæ. Ephes. 5.

Cum benignitæ & humanitas apparuit Saluatoris nostri Dei, non ex operibus iustitiæ, quæ fecimus nos, sed secundum misericordiam suam saluos nos fecit per lauacrum regenerationis & renouationis Spiritus sancti, quem effudit in nos abunde per IESUM CHRISTUM Saluatorem nostrum, vt iustificati gratia ipsius, hæredes simus secundum spem vitæ æternæ. Tit. 3.

DE SOLEMNITATIBVS BAPTISMI.

1. Sacras cęremonias & ritus Baptismi, sine necessitate ommittere aut mutare sacrilegium est. Quòd si propter aliquam necessitatem, aut hæresin omissa fuerint, statim cum id fieri potest, adhibeantur, idq; in loco sacro. Nam sicut Baptismus, sic Baptismi sacrę cęremonię in Ecclesia tantum suscipiendę sunt.

2. Solemnitatem harum quædam Baptismum antecędunt, videlicet **Catechismus**, qui est instructio fidei, quam baptizandus debet profiteri: **Exorcismus**, cuius tres sunt cęremoniæ, **Exsufflatio** scilicet, qua Dæmonis significatur expulsio: **Salis** in os **Immissio**, ad denotandam sapientiam, qua opera Christiana debent esse condita **Saluæ** quoque baptizandi auribus & naribus **Appositio**, ad denotandam spiritualium sensuum apertionem.

3. **A**ntecedit quoque Baptismum **Vnctio** baptizandi in pectore & in scapulis, quæ fit oleo Catechumenorū, quod oleum sanctum, siue salutis vocatur, nimirum propter spirituales salutem, quam baptismus operatur.

4. **Q**uædam etiam Baptismum consequuntur, quarum vna est, sincipitis **Signatio** Chrismate sancto, per quam denotatur ius collatum ad gloriam futuram, & præparatio cuiusq; Christiani ad reddendā rationem de ea, quæ in ipso est, fide. **A**ltera verò est, vestis candidæ **Tradio**, statum innocentiae baptismi significantis. **V**ltima est, accensæ candelæ in manum baptizati **Porrectio**, fidem per opera lucentem denotantis.

EXORCISMVS.

5. **Q**uamuis autem per Baptismum peccata omnisq; pena futuri sæculi illis debita dimittantur, non ob id tamen exorcismus aliæuè præscriptæ ceremoniæ iam baptizato inutiles & superflue censendæ sunt, quoniam præter quod conferuandæ vniformitati, quam semper Ecclesia magnifecit, subseruiant, etiam valent (præsertim exorcismus) contra internas & externas Dæmonis infestationes, & ad augmentum gratiæ baptismalis. Nam dæmones nisi exorcismi virtute potestas eis reprimeretur, non solum baptizandos impedit, fructuq; baptismi fraudare, sed & baptizatos multis modis impugnare atq; infestare, Domino id permittente, possunt.

DE PATRINIS SEV SVSCEPTORIBVS.

1. **N**ulla ratione patietur Pastor à susceptoribus vel parentibus baptizando imponi nomen ridiculum, ethnicum, aut aliàs quomodocunq; profanum, sed tantum sancti vel sanctæ alicuius in Ecclesia celebris, cuius patrocinio adiuari, & exëplo ad studiū pietatis prouocari baptizatus possit.

2. **H**orum officium est admonere eos, quos tenuerunt, vt castitatem custodiant, iustitiam diligant, & charitatem teneant, & ante omnia Symbolum & Orationem Dominicam, Decalogum etiam, & quæ sunt prima Christianæ religionis rudimenta docere. **De conf. dist. 4. can. Vos autem.**

præfer

præsertim si parentes vel eis deficient, vel aliàs sui officijim memores & negligentiores existant.

III. Excommunicati, infideles, hæretici, Abbates, Piores, Guardiani, omnesq; religiosi ac religiosæ, parentes quoque carnales, patrini esse non possunt. De conf. dist. 4. can. Non licet.

IV. Vnus tantum siue vir, siue mulier iuxta sacrorum Canonum instituta, vel ad summum vnus & vna, baptizatum de baptismo suscipiant, inter quos, & baptizatum ipsum, & illius patrem & matrem, spiritualis cognatio contrahitur. Parochus autem, antequam ad baptismum conferendum accedat, diligenter ab eis, ad quos spectabit, sciscitetur, quem, vel quos elegerint, vt baptizandum de sacro fonte suscipiant, & eum vel eos tantum ad illum suscipiendum admittat, & in libro eorum nomina describat, doceatq; eos quam cognationem contraxerint, ne ignorantia vlla excusari valeant. Quod si alij, præter designatos & adscriptos baptizatum tetigerint, cognationem spirituale nullo modo contrahunt, quamuis longè magis expediet, nullum omnino præter sic designatos vel ad susceptionem, vel ad contactum baptizandi admittere. Quod si Parochi culpa vel negligentia secus factum fuerit, nouerit se non remansurum impunitum.

Concil. Trident. sess. 24. can. 2. de refor. mat. Et dist. 4. de conf. can. In Catechismo, & can. Non plures, &c.

V. Et quoniam multitudinem Patrinorum ac Matrinarum introduxit luxus, auaritia, & habendi cupiditas, à quibus tamè in baptismo initiandi, dum Satanz & pompis eius renunciant, debent esse alienissimi: hinc fit, vt maior habeatur ratio conuiuorum & munerum, quàm sacræ fidei & diuinæ conuersationis. Vnde deinceps detestabilis ille mos, qui iam passim inoleuit, quo puer recens baptizatus per Susceptores & Susceptrices ad tabernas publicas, cum crapula & ebrietate, & scandalo execrabili abluendus, deferatur; penitus & sub graui ab Ordinario statuenda pœna; abolitus & extinctus erit.

NOTA.

QVARE

QVARE DECANI RVRALES DEBEANT DILIGEN-
TER CVRARE, VT PASTORES SERVENT HANC
vltimam instructionem, ex Concil. Trident.
desumptam.

I. Quoniam imitationē quandā militans nostra Ecclesia habet Ecclesie triumphātis, in qua libro vitę nomina electorū inscribuntur, quare & Dionysius à D. Paulo edoctus, docet etiā patrini siue sponsoris, & baptizati nomina olim à Sacerdotibus scripta: Hierarcha, inquit, imperat, vt viri (baptizandi videlicet) atq; sponsoris nomina perscribantur, ijs scriptis sacras preces perficit. **De Eccles. Hier. cap. 2.**

II. Quoniam Patrini ita memores fient sponsionis, quam fecerunt pro baptizatis, nec sinent ita leuiter ad hęc resim atq; Satanę castra deficere, quorum nomine Satana illiusq; pompis abrenūciarunt, fidem professi sūnt, atq; Ecclesie libro inscripti.

III. Quoniam sanctissima & antiquissima decreta Ecclesie Catholice, hanc instructionem obseruandā docent. **S. Higinus** Papa, qui fuit decimus post D. Petrum, an. 150. asserit Romanam esse consuetudinem, vt singuli singulos suscipiant. **De Conf. dist. 4. can. In Catechif.** Item **Leo** primus, qui fuit 47. pontifex post D. Petrum, circa ann. 444. Non plures, inquit, ad suscipiendum de baptismo infanti accedant, quàm vnus, siue vir, siue mulier. In Confirmatione quoque id ipsum fiat. **De Conf. dist. 4. can. Non plures.** Idem asserit **Iuo Carnotens.** titulo de baptismo, **can. 218. & 219.** Hic vixit an. 1090. Item **Hugo** de sancto Victore, qui dicit ideo factum esse, ne, si paruulus vnus, plures haberet in baptismo Susceptores, illa tandem multitudo contractionem impediret matrimonij. Item in **Constit. Apostol. lib. 3. cap. 16.** idem decernitur. Vide **Agendam** quoque **Moguntinensem.** Item **Ordinarium Romanum, de Ritu baptif. cap. 7. §. 8.** Vnus (inquit) solus Compater esse debet, & non plures. Item **Concil. Trident.** quod antiquos canones in vsum necessario reuocat.

IV. Quoniam laquei multi inijciuntur patrinorum multitudine hominibus, dum scienter & ignoranter matrimonia contrahunt prohibita, in quibus non possunt absq; grauisimis peccatis perseverare ac mori, & quæ sine magnis scandalis, ac famæ rerumq; damnis dirimi nequeunt. Hæc ratio est Concil. Trident.

V. Quoniam mysterium S. Trinitatis apertius expressusq; significatur vno tantum existente Patrino, quam dum tres aut plures offerunt baptizandum, Nam Patris personam refert baptizans Sacerdos, vnde & pater spiritualis dicitur: & Filij, is, qui per baptismum regeneratur, vnde & filius adoptiuus Dei & coheres Christi fit. Spiritus sancti deniq; imaginem gerit Patrinus, qui initiandum offert in persona Ecclesiæ, quam Spiritus sanctus gubernat.

VI. Patrinus nõ requiritur de necessitate in Baptismo, sed solum propter instructionem, quæ hodiè fit ferè à parentibus. Igitur propter antiquos Canones Ecclesiæ, & mysterij expressionem, de qua in quinta ratione dictum est, potius vnus quam multi debent esse Patrini, & contrarius vsus, abusus est.

VII. Quia, vt dicit Catechismus Romanus, institutio à multis magistris perturbatur.

VIII. Patrinus, pater spiritualis non immeritò appellari potest: Vnus autem pater vnus filij esse solet: vnus igitur in baptismo patrinus cõuenienter magis quam multi.

IX. Patrinus, cum fidem suscipientis baptismum exprimat, vnus esse debet, sicut & fides vna est, quam nomine filij spiritualis petit, & profitetur, quam diu baptizatus infans est.

X. Vna est Ecclesia Catholica, vnus fidè desideriumq; Patrinus exprimit, ergo vnitas patrini magis probanda, cū Ecclesiæ vnice vices gerat patrinus.

XI. Id quod est ab vniuersali Ecclesia definitum, post discussionem doctissimorum hominum ex varijs nationibus, non debet amplius in disputationem reuocari, etiamsi nulla posset ratio reddi, quantò minus propter stultam phantasiam auari vulgi, & indoctorum hominum. Possunt tamen spectatores conuocari, & sponsonis baptisimiq; suscepti testes, quot quisq; voluerit esse praesentes.

ADMONITIONES GENERALES BAPTISMI MINISTERVM CONCERNENTES, CIRCA MODOS baptizandi subsequentes.

1. In primis Parochus ea, quae supra dicta sunt, de sacramento Baptismi, sepius & diligenter relegat, ne ob ignorantiam seu obliuionem eorum; circa collationem Baptismi errorem committat.

2. Notet praeterea, quod sequentes modi baptizandi ita digesti sunt, vt facile accommodari possint in fanti masculino baptizando, aut foemelle; masculis aut foemellis; masculino aut foemella simul; & masculino vel masculis, cum duabus vel pluribus foemellis.

3. Vbi tamen minister aduertat diligenter, vt Exorcismi & Orationes prout vni vel pluribus, huic vel illi sexui deputatae sunt, legantur, & vt genus & numerus iuxta qualitatem baptizandorum obseruentur.

4. Quare quando baptizanda venit foemella vel foemella, vbicumq; signum hoc occurret, meminerit ibi genus esse mutandum. Itaq; ad hoc signum lectionem suspendat, & ea legat, quae intra duos semicirculos huiusmodi interposita videt. Dum verò masculus vel masculi baptizandi veniunt, nihil hoc signum curans, in offensam pergat, omittis illis, quae intra dictos semicirculos continentur.

5. Quando porrò plures diuersi sexus adferuntur baptizandi, sciat Sacerdos communes Exorcismos & Orationes, super omnes simul legi posse, nullo genere mutato: speciales verò sexuum, super illos tantum, qui vnus sexus sunt, legi debent.

6. Cum autem masculus & fœmella, vel masculus & & duæ vel plures fœmellæ, aut plures vtriusq; sexus simul baptizandi adsunt Adiectiua & Participia in masculino genere pronuntianda sunt; quod si facere nequeat quis, masculum vel masculos; fœmellam vel fœmellas seorsum exorcizet & baptizet, modis infrà scriptis.

7. Vbi ad ianuam templi venerint deferentes infantem vel infantes ad Baptismum, Parochus indutus superpelliceo & stola, antequam ad baptismum conferendum accedat, ex Obstetricæ & Susceptoribus delati infantis interroget; **Quid petitis** quibus, id quod est, respondentibus; interroget cuius sexus sit proles? ac deinde nomen infanti imponendum exprimant. Quo intellecto, inquirat etiam de Susceptorum nominibus, nec admittat nisi vnum, aut vnum & vnâ, eorumq; tantum nomina cum nominibus parentum in libro scribat, aut scribi curet, & denunciet fœlos inscriptos pro Susceptoribus haberi ab Ecclesia, secundum ea, quæ suprâ dicta sunt de Patrinis. Tandem infantem vel infantes, ante fores Ecclesiæ exorcizet & catechizet, vt sequitur.

